

STATISZTIKAI IRODALMI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI STATISZTIKAI IRODALOM

A STATISZTIKA ÁLTALÁNOS ELMÉLETE ÉS MÓDSZERTANA

ROWE, G. – NGUYEN, H.:

A MUNKAERŐ-FELVÉTEL ADATAINAK LONGITUDINÁLIS ELEMZÉSE

(Longitudinal analysis of labour force survey data.) –
Survey Methodology, 2004. 1. sz. 105–114. p.

A Kanadai Statisztikai Hivatal az utóbbi években többször vizsgálta a munkaerő-piaci mozgásokat, elemi (mikro) adatokat is felhasználva. 1998-ban indította el új panelfelvételét: Survey of Income and Labour Dynamics (SILD). A már több évtizedes múltra visszatekintő munkaerő felvétel (Labour Force Survey – LFS) is gazdag longitudinális elemzési lehetőségeket kínált, mivel a rotációs rendszer szerint minden mintaelem hat egymást követő alkalommal megfigyelésre került. Így az elmúlt 25 év feljegyzéseiből mintegy 6,5 millió, több időszakot lefedő „mintadarabot” alakíthattak ki.

Az LFS longitudinális változata úgy készült, hogy az egyes válaszolókról olyan rekordokat állítottak össze, amelyek tartalmazták az egymás után következő hónapok (legfeljebb hat) válaszait. Így minden személyhez egy olyan rekord tartozott, amiben a lefedett időtartam során kapott összes adat megtalálható volt. Ez a hat hónap önmagában azonban nem elég egy longitudinális elemzéshez, de a mintavételi terv átfedő (overlapping) szerkezete lehetőségessé teszi egyes munkavállalói kohorszok hosszabb távú elemzését. (Például személyek, akik hat hónapon belül többször változtattak munkahelyet, vagy alkalmaztatási státusuk megváltozott stb.)

Az a fontos, hogy egy mintaperiódus hat szakasza önmagában nyomon követhető és a többféle folyamat időbeni lefutása elemezhető legyen: összesítve, miben változnak bizonyos sajátosságok 25 év alatt.

Panel jellegű vizsgálatokat már több irányban is végeztek. Jól lehetett tanulmányozni például a választási hibát az alapkategóriákban (foglalkoztatott, munkanélküli, inaktív), amennyiben a „gross” keresztszeti és egyedi adatok összehasonlításra kerültek. (Például proxy válaszok, de más példák is találhatók: vannak-e tipikus foglalkoztatási csoportok, amelyek hat hónapon belül változást jeleznek.)

Eredetileg az LFS-t nem longitudinális vizsgálatokra tervezték, így az ilyen vizsgálatok létjogosultsága nem magától értetődő. Voltak azonban már korábban is olyan vizsgálatok, amelyek jelezték, lehet érvényes következtetéseket levonni. Az egyik vizsgálatban a munkahelyről való kilépések és belépések 1976 és 1995 közötti adatait hasonlították össze a regisztrált munkaügyi adatokkal. Az eredmények erős hasonlóságot mutattak. A hivatalos adatok és az LFS másik összehasonlítása a „Job Survival” esélyhányadosa volt. A harmadik vizsgálat a születések (ahol egy év alatti csecsemők voltak), és a családfő (egyedülálló anya vagy apa) nyilvántartott munkaügyi jellemzőit hasonlította össze az LFS adataival. Ez a három elemzés azt jelezte, hogy kellő óvatossággal az LFS hasznos longitudinális mikroinformációkkal tud szolgálni.

A tanulmány példákkal illusztrálva azt mutatja be, hogy az LFS adatait miként lehetett felhasználni a Kanadai Statisztikai Hivatal 2001-es életpálya (Life Path

Megjegyzés. A *Statisztikai Irodalmi Figyelő* rovatot a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat állítja össze. A rovat minden hónapban *Külföldi Statisztikai Irodalom* fejezetet (külföldi statisztikai és demográfiai könyvek és cikkek ismertetését *Rettich Béla* szerkesztésében), páratlan hónapban általában *Bibliográfiát* (a könyveket az MSZ 3423/2–84, az időszaki kiadványokat az MSZ 3424/2–82 szabvány szerinti feldolgozásban), páros hónapokban *Külföldi folyóiratszemlét* tartalmaz.

– LP) modelljének szimulációs számításainál. (Az LP-ről részletes információk állnak rendelkezésre a Statistics Canada honlapján: www.statcan.ca) Az LP-ben három kategória van: alkalmazott (Employed, E), önálló (Self-employed, SE) és alkalmazásban nem lévő (Not-employed, NE). (A munkanélküliség fogalmát nem használják, mert annak pontos körülírása nem könnyű, s valószínűleg növelné a válaszadási hibát.)

E kategóriák között hatféle mozgás lehetséges a mintában történt megfigyelés során: SE→E, E→SE, E→NE, NE→E, SE→NE, NE→SE, valamint van egy hetedik eset is, amikor valaki megszakítás nélkül munkahelyet változtat: E→E. Az LFS adataiból állították elő az LP-modell „career work” modelljének paramétereit. Az elemzések azt mutatták, hogy a szakaszokból álló adatok korlátozott felhasználhatósága ellenére, kellő odafigyeléssel jó és torzítatlan következtetések vonhatók le.

Az elemzést korlátozó egyik probléma, hogy az alkalmazotti státusról csak a megfigyelt félévről vannak adatok. Ugyanakkor a megfigyelt személyek foglalkozástörténete nagyon eltérők lehetnek, de az időszak végén is lehet torzítás. E kettő azonban kiegészítheti egymást, s a megfigyelési időszakból adódó „esélyhányadosokból” jól becsülhetők a hosszabb távú átmeneti valószínűségek, melyeknek formális leírását is megadja a tanulmány.

A munkaerő-piaci folyamatok nagyon eltérők lehetnek demográfiai csoportonként. Így az LP-modell a következő csoportosítást használja:

- nappali tagozatos tanulók,
- azok, akik éppen befejezték tanulmányaikat,
- születési szabadságon levők,
- fiatal foglalkoztatottak,
- idősebbek, nyugdíjazás előtt álló foglalkoztatottak.

A tanulmány csak a negyedik, a gazdaság szempontjából legfontosabb csoportot vizsgálja. (A többi csoportról az adatok a hivatal említett honlapján megtalálhatók.)

Az átmeneteket jelző hét változó nemek szerinti esélyhányadosait log-lineáris regressziós egyenletekből (összesen 14) számították ki.

A tanulmány részletes adatokat csak a férfiak és feleségek közötti összefüggésekre ad a 2×7 lehetséges átmenet gyakoriságai alapján. Az világosan látható, hogy a házastárs léte befolyásolja az eseményeket.

A vázolt eredmények alapján a családi kapcsolatoknak a szimuláció során szerepelniük kell az LP-ben. Például nyilvánvalóan jelezni kell az iskolázottság hatását.

Az LP foglalkoztatotti esély (hazard) egyenleteit az LFS keresztmetszeti adatai alátámasztották a szimulációs eljárás során.

A felvázolt eredmények jelzik, hogy az LFS adatok a megfigyelés hat hónapja alatt használható longitudinális mikroadatbázist alkotnak.

Hangsúlyozni kell, hogy a negyedszázadot átfogó havi adatok egyedülálló elemzéseket tesznek lehetővé. A munkaerő-piaci események ezek segítségével demográfiai csoportonként és a mozgások jellege szerint vizsgálhatók, de vannak még további lehetőségek is, amelyekkel a tanulmány nem foglalkozott. Az első bízató eredmények után a munka folytatódik, melynek eredményeként a feltárt összefüggések finomíthatók, pontosíthatók lesznek.

(Ism.: *Marton Ádám*)

COOK, L.:

A HIVATALOS STATISZTIKA SZABÁLYOZÁSA AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBAN

(Die Regelung amtlicher Statistiken im Vereinigten Königreich: Neue Bestimmungen für nationale Statistiken und derzeitige Einflüsse.) – *Wirtschaft und Statistik*, 2003. 2. sz.147–153. p.)

A cikk *Len Cooknak*, az ONS (Office for National Statistics) vezetőjének Németországban, a Szövetségi Statisztikai Hivatalban tartott előadását ismerteti; a szervezeti változásokat, az azoktól remélt előnyöket mutatja be, és szól a brit statisztikusokat napjainkban foglalkoztató kérdésekről is.

Az Egyesült Királyságban a statisztikai információkat elsősorban nem a nyilvánosság számára, közzététel céljából, sokkal inkább a kormányzati igények kielégítésére gyűjtik. Az 1980-as Rayner-doktrína központi gondolata szerint a hivatalos statisztika elsődleges feladata, hogy a kormányzat számára biztosítsa azokat az információkat, amelyek a döntések meghozatalához nélkülözhetetlenek. Ez a megközelítés oda vezetett, hogy a statisztikára fordítható források csökkentek. Az adatfelvételek szűkítése vagy elhagyása, a kérdőívek leegyszerűsítése, a minőségi ellenőrzések elmaradása miatt egyre gyakrabban kérdőjelezték meg a statisztika minőségét. A javítás szándékával reformot hajtottak végre a statisztikai hivatalban (Central Statistical Office – CSO), de ez nem hozott megfelelő eredményt.

A Királyi Statisztikai Társaság már a 90-es évek eleje óta óvott a statisztikába vetett bizalom elvesztésétől, hangsúlyozva, hogy a független, politikai befolyástól mentes statisztika az egészséges demokrácia fejlődéséhez elengedhetetlen.

A brit miniszterelnök, *Tony Blair* 1997-es hivatalba lépésétől nagy súlyt helyezett a kormány és a polgárok kapcsolatára, arra, hogy ennek jellemzője a